

ÈTICA GLOBAL PER UN FUTUR SINGULAR

Tecnologies emergents, intel·ligència ambiental i capacitats humanes augmentades

Albert Cortina

***

SÍNTESI DE LA CONFERENCIA-DEBAT

La ideologia transhumanista -sobre la qual s'ha debatut poc en el nostre país- pretén oferir a les nostres societats contemporànies un relat futurista que doni una cobertura filosòfica, moral i, fins i tot, espiritual a la dimensió tecnològica del projecte neoliberal postmodern en aquest segle XXI.

Per aquest corrent tecno-optimista, tenim davant nostre la responsabilitat de conduir el procés evolutiu de la humanitat i de transformar radicalment ("millorar") a l'ésser humà, mitjançant la interacció i implementació en el nostre cos i ment de tecnologies emergents més enllà dels condicionaments i límits que ens imposa la natura, de la qual som part inescindible.

Segons l'enginyer de Google Ray Kurzweil, la singularitat tecnològica - o simplement la "Singularitat"-, serà un esdeveniment que succeirà d'aquí a uns anys amb l'augment espectacular del progrés tecnològic, i amb motiu del desenvolupament de la intel·ligència artificial i a la convergència de les tecnologies emergents NBIC (nanotecnologia, biotecnologia, tecnologies de la informació i de la comunicació i neuro-cognitives). Aquesta situació ocasionaria canvis socials, culturals, polítics i econòmics inimaginables, impossibles de predir o comprendre per cap humà anterior al citat esdeveniment. En aquesta fase de l'evolució el moviment denominat transhumanisme prediu que es produirà la fusió entre tecnologia i intel·ligència humana, donant lloc a una època en que s'imposarà la intel·ligència no biològica dels posthumans. Al llarg d'aquest procés el transhumanisme vol difondre una ideologia i una cultura favorables al "millorament humà" (de l'anglès "*human enhancement*") a través de l'adopció d'unes millores artificials en l'ésser humà (genètiques, orgàniques, tecnològiques) amb l'objectiu declarat de fer-ho més intel·ligent, més longeu, més perfecte, més feliç, inclús perquè pugui arribar a assolir la immortalitat cibernètica i la conquesta de l'univers.

No obstant això, aquesta cosmovisió pot comportar riscos. Estem preparats per a aquest canvi radical o bé pensem que cal conservar el nostre patrimoni genètic i seguir sent "persones humanes", amb les nostres limitacions, però conservant la nostra llibertat i dignitat inalienables?

Així, podria definir-se el "millorament humà" com l'intent de perfeccionament, transitori o permanent, de les condicions orgàniques i/o funcionals actuals de l'ésser humà mitjançant la tecnologia. No es tracta ja de la lloable curació de persones malaltes, sinó de potenciar de tal manera a les persones "sanes", mitjançant l'impressionant arsenal tecnològic en

desenvolupament, que es generi un abisme entre humans millorats i no millorats. Tecnologies d'ús dual com els xips subcutanis que ens permeten obrir portes sense usar claus però que també ens geolocalitzen, pròtesis externes i internes que ens dotin de "superpoders", tècniques genètiques com el CRISPR que serveixen tant per acabar amb perillosos paràsits com per modificar el nostre ADN de forma eficient i permanent, mètodes farmacològics o electromagnètics d'augmentar artificialment -i sense esforç- les nostres funcions cerebrals com la memòria, l'agudeses sensorial o la capacitat de càlcul, o intervencions amb cèl·lules troncales que regenerin els nostres teixits vells o danyats, són alguns dels exemples d'augment de les nostres capacitats que ens convertirien en transhumans.

Per avançar l'adveniment de la "Singularitat", el transhumanisme ens proposa tres elements fonamentals: la Superintel·ligència, la Superlongevitat i el Superbenestar.

En relació a la Superintel·ligència, aquest corrent de pensament insisteix que l'explosió predictiva de la capacitat de computació donarà llum a una intel·ligència artificial que, potser, arribi a adquirir fins i tot una consciència simulada en silici. Si al final els humans ens integréssim -voluntàriament- en les tecnologies convergents podríem, segons ells, arribar a estar en contacte directe amb aquesta intel·ligència artificial. El resultat seria que ens fusionaríem efectivament amb ella i les seves habilitats es convertirien en les nostres. Això impulsaria a l'espècie humana, segons l'opinió del filòsof transhumanista Nick Bostrom, a un període de Superintel·ligència.

Respecte a la Superlongevitat, Aubrey de Grey, expert en investigació sobre l'envelliment, sosté, des d'una visió transhumanista, que les nostres prioritats estan fonamentalment esbiaixades i que hem de començar a pensar seriosament en prevenir l'enorme quantitat de morts degudes a l'envelliment. Alguns transhumanistes van més enllà i financen processos crònics, o fins i tot projectes d'una "immortalitat cibernètica", que ens semblen utòpics.

Finalment, el filòsof transhumanista David Pearce exposa que el Superbenestar té com a objectiu, en primer lloc, investigar i eliminar el sofriment, i en segon lloc, aconseguir l'abundància i la felicitat per a tothom.

Per altra banda, cal assenyalar que la propera evolució tecnològica i social també afectarà al nostre entorn i a l'hàbitat urbà. En aquest sentit, la revolució digital vindrà marcada per l'Internet de les coses que dotarà d'una nova intel·ligència a les ciutats, als territoris i als paisatges. Es produirà així una interacció encara més evolucionada entre el medi, els edificis i les persones, a partir d'una autèntica intel·ligència ambiental.

El propi disseny de les futures innovacions basades, entre d'altres, en la intel·ligència artificial, permetran que les coses *entenguin* les peticions dels essers humans i les processin per facilitar d'aquesta forma la recerca d'informació i coneixement dels propis ciutadans. Això permetrà dur a terme una planificació i gestió més intel·ligent de la ciutat, que millorarà la seva eficiència energètica, la gestió dels serveis urbans, i que generarà una governança més democràtica que donarà major protagonisme a la comunitat en les decisions que afectin al seu hàbitat urbà

Les anomenades *smart cities* es trobarien ja en un estadi inicial d'aquest procés donat que pretenen integrar, en un espai físic i digital hibridat, la sostenibilitat ambiental, econòmica i

social; l'autosuficiència energètica i productiva; i les tecnologies del coneixement més innovadores aplicades a les urbs.

Però, per que l'urbanisme tradicional esdevingui realment un *urbanisme per a les persones* caldrà quelcom més que uns simples avanços tecnològics. Caldrà progressar en l'abast i profunditat del canvi social que comporta el nou paradigma i en el sistema de valors ètics que l'acompanya.

Les propostes del transhumanisme que hem descrit, ens interpel·len i no podem ni hem de fugir de la nostra responsabilitat, com a éssers humans, de donar una resposta coherent d'acord a la nostra naturalesa, llibertat i dignitat. És urgent evitar que la millora sigui tant sols per als rics o per a una elit pertanyent a una noocràcia no democràtica que domini el món, o que es faci sense tenir en compte els riscos associats a les noves tecnologies i a la nostra pròpia ignorància de l'ésser humà i de la natura . Hem d'evitar que les persones siguem transformades en un simple sensor o en un producte tecnològic del capitalisme neoliberal -li diguin transhumà o posthumà- que serveixi únicament a interessos privats i a les forces desbocades del mercat i/o de la guerra.

Aquests reptes no deixen de ser els que han existit al llarg de tota la nostra història, però assumeixen ara una dimensió tal que, per primera vegada, es planteja una intervenció directa en el procés evolutiu que pot portar a la nostra desaparició com a espècie. Què fa l'ésser humà tan diferent de la resta d'éssers vius i, ens atrevim a dir, tan únic, tan singular? No és la ciència i la tècnica, sinó la cultura, l'educació, les humanitats. Un ésser humà que posseeix l'extraordinària tasca de cuidar, de forma responsable, el planeta Terra, de custodiar la biosfera, i no de contribuir a la seva destrucció prematura, de protegir els més febles i vulnerables i no de menysprear o eliminar-los, d'orientar l'innegable progrés científico-tècnic cap al bé de tots i no només d'alguns privilegiats. Siguin o no il·lusòries les aspiracions del transhumanisme, crec que la societat ha de prendre consciència de les mateixes, obrir un ampli debat interdisciplinari i exercir, des d'un pensament crític, una autèntica democràcia real favorable a l'interès col·lectiu i al bé comú mitjançant l'aprofundiment de la intel·ligència col·lectiva i l'expansió de la consciència des de una visió transcendent.

Construïm doncs, un Futur Singular fonamentat en una Ètica Global que respecti la dignitat inalienable de les persones, i sota els principis civilitzadors de Llibertat, Igualtat i Fraternitat recollits en la Declaració Universal de l'ONU (1948), avancem cap a una autèntica Humanitat per al segle XXI.

ALBERT CORTINA, és advocat i urbanista. Director de l'Estudi DTUM. Dinamitzador d'espais per a la gestió d'idees i valors. Professor i investigador en ètica aplicada a l'urbanisme, al medi ambient i a l'ordenació territorial a la Universitat Autònoma de Barcelona i a la Universitat Politècnica de Catalunya. Consultor en hàbitat urbà, intel·ligència ambiental i biomimètica, promou plans i estratègies per a la ciutat i el territori, així com projectes de conservació de la natura i de gestió del paisatge.

Defensa una visió sobre la convergència de les tecnologies exponencials (nanotecnologia, biotecnologia, tecnologies de la informació i de la comunicació, integració cognitiva, intel·ligència artificial, robòtica ...) i la seva interacció i integració en l'ésser humà i en l'ambient, basada en un *humanisme avançat*, adequat per a un futur singular en que aquestes tecnologies emergents estiguin al servei de les persones i de la biosfera i no a l'inrevés.

Amb aquest objectiu impulsa el Projecte SMD (Singulars, Millors i Diversos) a través del qual promou el debat social, les estratègies i les accions dirigides a impulsar un nou paradigma que humanitzi la ciència i la tecnologia, promogui el perfeccionament del projecte humà i les capacitats augmentades, sempre que és garanteixin la dignitat, la llibertat i la dimensió espiritual de l'ésser humà des d'una autèntica ecologia integral.

Entre altres publicacions, és coordinador i coautor del llibre *¿Humanos o posthumanos? Singularidad tecnológica y mejoramiento humano* (Fragmenta Editorial, 2015) i del llibre *Humanidad ∞. Desafíos éticos de las tecnologías emergentes* (EIUNSA, 2016).

ALBERT CORTINA
MIQUEL-ÀNGEL SERRA
COORDINADORES

¿HUMANOS O POSTHUMANOS?

SINGULARIDAD TECNOLÓGICA
Y MEJORAMIENTO HUMANO
FRAGMENTA EDITORIAL

¿ESTAMOS DISPUESTOS a aceptar una especie humana mejorada tecnológicamente a partir de la transformación radical de sus condiciones naturales? ¿Se está produciendo ya la singularidad tecnológica que dará lugar a un salto evolutivo irreversible del género humano hacia el posthumano? ¿Qué papel desempeñan la conciencia, la ética y la democracia para controlar los abusos en este proceso?

Los autores, desde una apuesta decidida por el refortalecimiento, en este siglo XXI, de un humanismo renovado, nos introducen de forma abierta y crítica en los conceptos de *singularidad tecnológica* y *mejoramiento humano*, así como en la agenda internacional del *transhumanismo*. Esta agenda nos conduce a la interacción e incorporación en nuestro cuerpo y en nuestra mente de tecnologías emergentes, como la nanotecnología, la biotecnología, la tecnología del conocimiento y de la información, la inteligencia artificial, la robótica, la biomimética o la neurociencia espiritual.

Este libro parte de dos artículos de opinión aparecidos en el periódico *La Vanguardia*, artículos que generaron un amplio debate en el que participaron, a lo largo de doce meses, 213 voces reconocidas en su ámbito de especialización científico, tecnológico, sociológico, urbanístico, jurídico, filosófico, artístico, teológico o espiritual. A través de este elenco de aportaciones, el libro facilita que el lector tome conciencia respecto a los nuevos acontecimientos que se nos avecinan, sin renunciar por ello a una humanidad más humana, integrada en la sabia naturaleza que nos acoge y de la que formamos parte inescindible dentro de un cosmos que nos sitúa ante el misterio.

Con la compra de este libro facilitas la labor social de SOM Fundació Catalana Tutelar *Aspanias* (www.somfundacio.org) para que las personas con discapacidad intelectual se sientan amadas, protegidas en sus derechos y con buena calidad de vida.

som

— fundació catalana
tutelar *Aspanias*

FRAGMENTA